

FELVÉTELI VIZSGA 2014.
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

KÓD: _____

1. Az alábbi mondatok közül válogassa ki azokat, amelyek nem helyesek Az előttük álló körbe írjon X-et! 1,5

- A szememmel látom a helyzetet.
- Saját szemével látta.
- Gólt rúgott a lábával.
- A bal lábával rúgott kapura.
- A tollal írott levelet a kezével írta.

2. Melyik az a két nyelv, amellyel legközelebbi nyelvrokonságban áll a magyar? 1

_____ , _____

3. Melyik forrásból származik az alábbi mondattöredék: *feheruaru rea meneh hodu utu rea?* 0,5

4. Csoportosítsa a következő szavakat a magyar helyesírás alapelvei szerint!

helyes, Vass, tűzoltó, barátság, hosszú, asztal, dobta, meggyes, vágta, Csáth 2

- a) Hagyományos írásmód: _____
- b) Szóelemző (etimologikus) írásmód: _____
- c) Egyszerűsítő írásmód: _____
- d) Kiejtés szerinti (fonetikus) írásmód: _____

5. Egészítse ki a mondatot az alábbi szavakban lejátszódó hangtani változás alapján!

egészség, adta, készséges, hadtest 0,5

A felsorolt szavak mindegyikében _____ játszódik le.

6. Sorolja fel azokat a mássalhangzókat, amelyeknek nincs zöngétlen párja! 0,5

7. Mi a neve annak a toldaléknak, amelynek hozzáillesztésével egy már meglévő szóhoz új, más jelentésű, vagy szófajú, szótározható egységet hozunk létre?

_____ 0,5

8. Szerkessze meg a következő szóalakokat: 3

- a) a **három** tőszámnévből képzett sorszámnév: _____
- b) a **lélek** főnév E/3-as birtokos személyragos (-jeles) alakja: _____
- c) a **szürke** melléknévből képzett 'valamilyenné válik' jelentésű ige: _____

- d) a **víz** főnévből -i képzővel képzett melléknév: _____
e) a **hó** főnévből képzett melléknév: _____
f) a **víz** főnévből -ű képzővel képzett melléknév: _____

9. Az alábbi vonatkozó mellékmondatokat alakítsa át jelzős szerkezetekké! 1,5

A gyerek, aki beszél → _____
A feladat, **amelyet** meg kell oldani → _____
A föld, **amelyet** felszántottak → _____

10. Hány elemi mondat (azaz állítás) bontható ki az alábbi bonyolult mondatból? 1,5

A régi ház falából zöldellő pity pangók nőttek ki.
Írja le sorban az elemi mondatokat!

11. Határozza meg, hogy a beszélő szándéka szerint milyen típusúak az alábbi mondatok! 1

- a) *Hol jártál az éjjel cinegemadár?* (népdal) _____
b) *Tüzesen süít le a nyári nap sugára Az ég tetejéről a juhászbojtárra* (Petőfi S.) _____
c) *Lesz még egyszer ünnep a világon!* (Vörösmarty M.) _____
d) *Fiaim, csak énekeljete!* (Tomba M.) _____
e) *Bárcsak esne az eső!* _____

12. Szótagolja minden lehetséges helyen a felsorolt szavakat, és írja le szótagolva a vonalra! 1

vasút _____
Babitsé _____
blues _____
patriarcha _____
boréért _____
Berettyó _____
Pálffy _____
vagyis _____
felemel _____
különír _____

13. Mi a szinonima szó jelentése? 0,5

14. Igaz vagy hamis a következő állítás? Az igazat jelölje +, a hamisat – jellel! 3

- a) A seregszemle és a segélykérés az eposzi kellékek közé tartozik.
b) Walther von der Vogelweide a trubadúrköltészet hatása alatt kialakult ún. Minnesang képviselője.
....
c) Vajda János öregkori verseit a Gyulai Páltól kapott kapcsos könyvben olvashatjuk.
d) A tárca a kisepikai műfajok közé sorolható.
e) Tímár Zsófi Németh László regényének gyászba burkolózó szereplője.

- f) A magyar irodalom első elégiaszerzőinek élén a latinul író Janus Pannonius áll.
- g) Petőfi Sándor a *Talpra magyar* című vers szerzője.
- h) Kosztolányi *Fürdés* című novellájának visszatérő motívuma a meggyszín fürdőnadrág. ...
- i) A fikció értelmezésmódot jelent az irodalomtudományban. ...
- j) A petrarcai szonett négy versszakból és tizenhat sorból áll. ...

15. A Poétikai szótárba hiba csúszott. Húzza alá mindkét esetben a hibát, majd javítsa is ki! Miért hibás? Írja a vonalra! 2

ECLOGA, EKLOGA. Először Homérosz idilljeinek megnevezésére szolgált (az idillikus pásztori világ szembeállításával a barbár világgal), majd általában a – gyakran párbeszédű – pásztori verseket, idilleket jelentette. Az ókorban fő témája a szerelem és az erotika volt, később az értékvilágok szembesítése, mint Radnótinál is.

KÓDEX. Kézzel írott könyv. Az illuminált kódex miniatúrákkal és identitással díszített kódex.

16. Magyarázza meg az alábbi szakkifejezéseket:

3

- a) recepció
- b) tudatregény
- c) irónia
- d) óda
- e) napló
- f) folklór

a) _____

b) _____

c) _____

d) _____

e) _____

f) _____

17. Ki az *Ősz és tavasz között* és *A lírikus epilógja* című versek szerzője? Karikázza be a helyes válasz előtti betűt! 1

- a) Tóth Árpád
- b) Juhász Gyula
- c) Babits Mihály
- d) Ady Endre

18. Kinek a „névjegyt” ismeri fel? 2

- a) barokk eposz, Pázmány Péter, hadászati: _____
- b) Debrecen, Sárospatak, Lilla-versek: _____
- c) Kőszeg, iskola, sár és hó: _____
- d) nyelvújítás, Széphalom, emlékirat: _____
- e) végvárak, bujdosás, Júlia-versek: _____

19. Olvassa el a következő szövegrészletet, majd oldja meg tömören a feladatokat! 4

TÓTH KRISZTINA: *LABDÁK ÉS CSILLAGOK*

(...) Visszamegyünk a partra, [a gyerek] a labdázókat figyeli. Nekünk is van egy sárga strandlabdánk, de az már nem érdekli, neki másmilyen kellene. Egy *olyan*. Sőt, nem is elsősorban a labda kellene, hanem egy olyan anya, aki igenis hoz egyet. Aki tud szerezni.

Még este sem múlik el a csalódottsága. Már pizsamában van, amikor kitalálom, hogy sétáljunk le és nézzük meg az éjszakai eget, hátha látunk hullócsillagot.

Csapkodjuk a szúnyogokat, különösen a parton van sok. Hangosak a tücskök, csöndes a víz. Távobabb a kivilágított fabódék teraszán még kint ülnek a kései beszélgetők. Szemben csupa apró fénypont a part, a kikötött csónakok villódzva ringanak a nádas mellett. Felettünk a tintakék égbolt, telehintve világító labdákkal. Sokáig bámuljuk őket, de egyik se hullik le. Itt lent áll egy kislány a hullámoktól körbevett mólón és széles, néma mozdulatokat tesz, mint valami repülőtéren irányító. Néz fölfelé és jeleket ad, zseblámpával integet a csillagoknak.

a) **Hogyan nyilvánul meg *fent* és *lent* relációja a szövegben?**

b) **Értelmezze az utolsó mondatot!**

c) **Értékelje a címadást!**

d) **Hogyan kapcsolódik Kosztolányi Dezső következő verse a szöveghez?**

Gyerekkor

Jaj, a gyerekkor mily tündéri kor volt:
egy ködbe olvadt álom és való,
ha hullt a hó az égből, porcukor volt,
s a porcukor az abroszon a hó.

e) **Alkosson egy kb. 8–10 mondatos kisesszét a szöveg ürügyén! Válasszon a címek közül!**

- **Világító labdák**
- **Csoda a parton**
- **Gyermeki vágyakozás**
- **A nevelés dilemmái**
- **Zseblámpa és csillagfény**

2014 . Kulcs:

1. X A szememmel látom a helyzetet.
Saját szemével látta.
X Gólt rúgott a lábával.
A bal lábával rúgott kapura.
X A tollal írott levelet a kezével írta.

Helyes válaszonként 0,5 pont. Összesen: 1,5 pont

2. a vogul (manysi) és az osztják (hanti)

Helyes válaszonként 0,5 pont. Összesen: 1 pont

3. A tihanyi apátság alapítóleveléből

Helyes válaszáért : 0,5

4. a) Hagyományos írásmód: helyes, Vass, Csáth
b) Szóelemző (etimológikus) írásmód: barátság, dobta, vágta
c) Egyszerűsítő írásmód: hosszú, meggyes
d) Kiejtés szerinti (fonetikus) írásmód: tűzoltó, asztal

Helyes besorolásért szavanként 0,2 pont adható. Összesen: 2 pont

5. A felsorolt szavak mindegyikében írásban nem jelölt teljes hasonulás játszódik le.
0,5 pont

6. j / (ly), l, r, m, n, ny **0,5 pont**

7. képző **0,5 pont**

8. a) harmadik; b) lelke; c) szürkül; d) vÍzi; e) havas; f) vIzű
Helyes válaszonként 0,5 pont adható. Összesen: 3 pont

9. A gyerek, aki beszél → a beszélő gyerek

A feladat, amit meg kell oldani → a megoldandó feladat

A föld, amit felszántottak → a felszántott föld

Helyes válaszonként 0,5 pont adható. Összesen: 1,5 pont

10. Megoldás:

A ház régi.

A háznak fala van.

A pitypangok zöldellnek.

A pitypangok kinőttek. (3 mondat elegendő)

Helyes válaszonként 0,5 pont adható. Összesen: 1,5 pont

11. a) kérdő; b) kijelentő; c) felkiáltó; d) felszólító; e) óhajtó **1 pont**

12. *vas-út*

Ba-bi-tsé

blues

patriarcha pat-ri-ar-cha

bo-rért

Be-rety-tyó

Pál-ffy
vagy-is
fel-e-mel
kü-lön-ír

Legalább 4 helyes válaszért 0,5 pont adható.

13. Szinonima= rokon értelmű, hasonló jelentésű szó vagy kifejezés. (hasonló megfogalmazások elfogadhatók) **0,5 pont.**

14. **Igaz vagy hamis a következő állítás? Az igazat jelölje +, a hamisat – jellel!**

Összesen: 3 pont (5 helyes válasz: 1 pont, 7 helyes válasz: 2 pont)

- k) A seregszemle és a segélykérés az eposzi kellékek közé tartozik. +....
- l) Walther von der Vogelweide a trubadúrköltészet hatása alatt kialakult ún. Minnesang képviselője. ..+..
- m) Vajda János öregkori verseit a Gyulai Páltól kapott kapcsos könyvben olvashatjuk. ...–.
- n) A tárca a kispikái műfajok közé sorolható. ...+.
- o) Tímár Zsófi Németh László regényének gyászba burkolózó szereplője. –
- p) A magyar irodalom első elégiászterzőinek élén a latinul író Janus Pannonius áll. +....
- q) Petőfi Sándor a *Talpra magyar* című vers szerzője. –.
- r) Kosztolányi *Fürdés* című novellájának visszatérő motívuma a meggyszín fürdőnadrág. +...
- s) A fikció értelmezésmódot jelent az irodalomtudományban. –...
- t) A petrarcai szonett négy versszakból és tizenhat sorból áll. ...–

15. **A Poétikai szótárba hiba csúszott. Húzza alá mindkét esetben a hibát, majd javítsa is ki! Miért hibás? Írja a vonalra! Összesen: 2 pont (1+1)**

ECLOGA, EKLOGA. Először Homérosz idilljeinek megnevezésére szolgált (az idillikus pásztori világ szembeállításával a barbár világgal), majd általában a – gyakran párbeszédű – pásztori verseket, idilleket jelentette. Az ókorban fő témája a szerelem és az erotika volt, később az értékvilágok szembesítése, mint Radnótinál is.

Vergilius. Elfogadható még: a szerző nem Homérosz

KÓDEX. Kézírt írott könyv. Az illuminált kódex miniatúrákkal és identitással díszített kódex. **Iniciáléval díszített. Elfogadható még: az identitás azonosságot jelent, nem a kódex díszítő eleme.**

16. **Magyarázza meg az alábbi szakkifejezéseket: Összesen 3 pont (6x0,5)**

- g) recepció
- h) tudatregény
- i) irónia
- j) óda
- k) napló

l) folklór

a) Pl. a művek fogadtatása, befogadása.

b) Pl. a lélektani regény körébe tartozik, Németh Lászlónál (*Gyász*) említették.

c) Pl. gúny, olyan közlésmód, amelyben a kimondott jelentést felülírja a közlés módja által hordozott jelentéstartalom. „Az irónia eszköze lehet a szokásostól eltérő kontextus, kiejtés vagy más, akár nem verbális gesztus is”. Külön említést érdemel a romantikus irónia stb.

d) Pl. lírai műfaj, fenséges vagy magasztos tárgyat emelkedett hangvétellel dicsér, ókori eredetű, de radikálisan átértelmezett, példák stb.

e) Pl. az énfarmájú elbeszélés változata, monologikus formájú, egymást időrendben követő feljegyzések, amelyek azokat az eseményeket és kommentárokat tartalmazzák, amelyeket szerzőjük az adott napra vonatkozóan megörökítésre méltónak tekint, a bejegyzések az időpont feltüntetésével kezdődnek, példa az irodalmi naplóra stb.

f) Pl. angol szó, néphagyomány (gyűjtőfogalom); a mesék, hiedelmek, dalok, táncok stb. összessége stb.

Minden helyes válasz elfogadható.

17. Ki az *Ősz és tavasz között* és *A lírikus epilógja* című versek szerzője? Karikázza be a helyes válasz előtti betűt! **Összesen: 1 pont**

- e) Tóth Árpád
- f) Juhász Gyula
- g) **Babits Mihály**
- h) Ady Endre

18. Kinek a „névjegyét” ismeri fel? **Összesen 2 pont (3 helyes válsz: 1 pont)**

- f) barokk eposz, Pázmány Péter, hadászat: **ZRÍNYI MIKLÓS**
- g) Debrecen, Sárospatak, Lilla-versek: **CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY**
- h) Kőszeg, iskola, sár és hó: **OTTLIK GÉZA**
- i) nyelvújítás, Széphalom, emlékirat: **KAZINCZY FERENC**
- j) végvárak, bujdosás, Júlia-versek: **BALASSI BÁLINT**

19. a) Hogyan nyilvánul meg *fent* és *lent* relációja a szövegben?

Pl. a parti élet élményvilága és az égi transzcendencia, határátlépések, a lenti világ behatároltsága és a fenti tágassága, végtelensége, a fények különbözősége stb.

0,5 pont

b) Mi a szerepe a hullócsillagnak?

Pl. Egyrészt behatárolja a cselekmény idejét, másrészt előre jelzi a zárlat égből való labdavárását, a világító labdák látványát stb. **0,5 pont**

c) Értékelje a címadást!

Pl. A többes szám jelentősége, a labdák és a csillagok összefüggése, a határátlépésre való utalás, a lenti és a fenti világ találkozása stb. **0,5 pont**

d) Hogyan kapcsolódik Kosztolányi Dezső következő verse a szöveghez?

Gyerekkor

Jaj, a gyerekkor mily tündéri kor volt:
egy ködbe olvadt álom és való,
ha hullt a hó az égből, porcukor volt,
s a porcukor az abroszon a hó.

Pl. A gyermeki képzelet átlényegítő szerepe, határelmosódások, a téli és nyári képek különbözősége stb. **0,5 pont**

e) Alkosson egy kb. 8–10 mondatos kisesszét a szöveg ürügyén! Válasszon a címek közül! **2 pont (Részpont is adható.)**

- Világító labdák
- Csoda a parton
- Gyermeki vágyakozás
- A nevelés dilemmái
- Zseblámpa és csillagfény

Pontozzuk a kompozíciót, a kreativitást, a szöveg továbbgondolását, az önálló véleménynyilvánítást stb.